

УДК 373.5.016:81'243

DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2\(203\)-45-49](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-2(203)-45-49)Горобченко Наталія
Баюн КрістінаORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-4388-1007>ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-7969-8509>

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

A Навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій у цілому й мобільних технологій зокрема, є не лише освітньою інновацією XXI століття, а й основним і можливим способом продовжувати освітній процес в умовах пандемії. Залученню та інтеграції інформаційних комунікативних технологій в освітній процес сприяли ідеї Концепції Нової української школи, а саме інформаційна компетентність та навчання впродовж життя. Застосування мобільних технологій для формування інформаційної комунікативної компетентності покликане не змінювати традиційні методи навчання, а створювати нове середовище, яке буде націленим водночас на формування мовленнєвих умінь, навичок навчання протягом життя, що власне і є підґрунтям нового підходу в освіті – неперервного навчання (англ. *lifelong learning*).

Ключові слова: інформаційні комунікаційні технології; мобільне навчання; мобільні додатки; підкасти; психолого-педагогічні вимоги; дидактичні властивості; інформаційна перенасиченість; компетентність

S **Gorobchenko Nataliia, Baiun Kristina. The peculiarities of mobile phone use in foreign language classes.**

Using information and communication technologies as well as mobile technologies in learning is not only an educational innovation of the XXI century, but also the main and possible way to continue the educational process during the pandemic. Nowadays, mobile devices have a high educational potential, which makes them an indispensable tool while learning a foreign language. The involvement and integration of information and communication technologies in the educational process were facilitated by the ideas of the New Ukrainian School. Lifelong learning skills and ICT and digital competencies are two of ten key competencies of the New Ukrainian School. ICT and digital competencies expect confidence and critical appraisal in the use of Information and Communication Technology to produce, research, process and exchange information at the workplace, in the public domain and personal communication. Information and media competence, the fundamentals of programming, algorithmic thinking, working with databases, and skills in Internet security and cyber security. Understanding the ethics in information processing (copyright, intellectual property, etc.). Lifelong learning skill is the ability to search and master new knowledge, to gain new skills, to organize an educational process (individually and in groups), in particular, through effective resource and information flow management, an ability to set educational goals and means to achieve them, to build one's own educational and professional trajectory, to appraise your educational achievements, and to learn throughout life. Therefore, the use of mobile technologies for the formation of information and communicative competence is designed not to change the traditional teaching methods, but to create a new environment that will help develop speech skills, lifelong learning skills, which is the basis of a new approach to education – lifelong learning.

In the modern methodological space, the works about the study of the process of mobile learning with the help of smartphones appear and as a result new terms like mobile learning, m-learning, e-learning appear as well.

Key words: information and communication technologies; mobile learning; mobile applications; podcasts; psychological and pedagogical requirements; didactic properties; information overload; competence

Горобченко Наталія Володимирівна, кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри германської філології та зарубіжної літератури, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Gorobchenko Nataliia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Germanic Philology and Foreign Literature, Zhytomyr Ivan Franko State University, Ukraine

E-mail: N.Gorobtschenko@gmail.com

Баюн Крістіна Йосипівна, викладачка кафедри германської філології та зарубіжної літератури, Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Baiun Kristina, Teacher at the Department of Germanic Philology and Foreign Literature, Zhytomyr Ivan Franko State University, Ukraine

E-mail: bajunka@ukr.net

Актуальність проблеми. Переваги мобільного навчання роблять процес отримання й засвоєння знань гнучким, доступним і персоналізованим. Технологія мобільного навчання має великі можливості застосування в усіх формах навчання іноземної мови, особливо в умовах пандемії, коли учень постійно зможе підтримувати зв'язок з учителем. При цьому вчитель починає відігравати роль консультанта, керівника, який спрямовує освітню діяльність учня на отримання певної інформації. Мобільність використання технологій дозволяє індивідуалізувати навчання кожного учня, створити умови, коли кожен школяр матиме власні завдання, які будуть орієнтовані на його інтереси, здібності, нахили та потреби, що є основним аспектом вимог Нової української школи.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Із початку 2000-х років у роботах зарубіжних учених зустрічається поняття «m-learning» – мобільне навчання, яке визначається як використання зручних портативних пристроїв і бездротових технологій із метою полегшення, підтримки, оптимізації та розширення процесів навчання [14; 17].

Цікавим є факт, що мобільне навчання часто ототожнюють з e-Learning. Існує велика кількість дефініцій терміну e-Learning. Фахівці ЮНЕСКО вважають, що e-Learning є нічим іншим, як навчанням, яке є можливим за допомогою Інтернет, інформаційних комунікативних технологій [11, с. 100].

На думку С. Семерікова, мобільне навчання є інноваційною технологією, що має за мету професіоналізацію та підвищення рівня володіння іноземною мовою всіх учасників освітнього процесу. Далі він зазначає, що технологічна основа фундаменталізації освіти на сучасному етапі полягає у розвитку знань і вмінь інформаційних комунікативних технологій [8].

За словами М. Хашемі, М. Азізінежад електронне навчання (e-learning) і всезростаюча роль мобільних пристроїв у повсякденному житті стали причиною появи нового способу навчання, який називається мобільним навчанням. Мобільні додатки при цьому є найважливішим складником мобільного навчання, що володіє значним потенціалом для підвищення якості викладання та навчання [12].

Згідно зі статтею, опублікованою в Education Technology Solutions, мобільне навчання – це спосіб створення нетрадиційного середовища навчання, яке існує в будь-який час і в будь-якому місці [16].

Методист Н. Хоклі визначає мобільне навчання як підхід, який поєднує формальне й неформальне навчання в класі та за його межами, тобто мобільне навчання – це такий підхід до навчання, при якому середовище навчання не обмежене освітнім закладом, воно існує в будь-якому місці й у будь-який час [13].

Мета дослідження: визначити особливості використання та шляхи практичного застосування m-learning на уроках іноземної мови в умовах Нової української школи; розглянути деякі ключові питання, що стосуються мето-

дичних, педагогічних, психологічних основ інтеграції мобільного навчання в освітній процес.

Викладення основного матеріалу дослідження. Як зазначалося вище, спроби здійснення навчання іноземної мови за допомогою мобільних пристроїв і додатків ведуться з 2001 р (Stanford Learning Lab). Із цього моменту багато дослідників, у тому числі Чіннері, Кукулск-Халм і Шілд, представляють широкому колу науковців огляди різних розробок в області MALL (Mobile Assisted Language Learning – навчання іноземної мови з використанням мобільних технологій) [11].

Дослідники, що працюють у цій галузі, виділяють кілька основних переваг мобільного навчання: доступність, мобільність, можливість для персоналізації, а також гнучкість і неприхильність до часу і простору. Лінгвіст В. Кукльов у своїх дослідженнях аналізує умови реалізації процесу мобільного навчання в системі відкритої дистанційної освіти [4].

С. Тітова, Г. Авраменко мобільні пристрої розглядаються як один із засобів інформаційно-комунікаційних технологій в освіті [10].

Відмітимо точку зору науковця І. Безкровного, який вважає, що основою для впровадження мобільного навчання є переконання в тому, що цей процес відповідає сучасному етапу розвитку суспільства й економіки. Якщо в 1990-ті роки навчання було проблемно-сфокусованим, то зараз на Заході говорять про контекстуальне, неформальне і неперервне навчання. Так, виділяють наступні характеристики сучасного навчання як індивідуальність, орієнтованість на учня, колаборація, неперервність, ситуативність, доступність [1]. Саме це, на нашу думку, й досягається шляхом використання смартфонів і планшетів.

Лінгвіст Д. Погуляєв зазначає, що як і будь-яка система, мобільне навчання включає в себе кілька базових *компонентів*:

- структури, що організують систему мобільного навчання (навчальні заклади, організації);
- інформаційні ресурси (навчальні матеріали, бази даних);
- технічні засоби (пристрої для мобільного навчання);
- програмні засоби;
- викладачі-консультанти (тьютори, Едвайзер);
- учні [6].

Необхідно брати до уваги *психолого-педагогічні вимоги* мобільної технології навчання, а саме сукупність дидактичних, методичних і психологічних норм й умов, що забезпечують оптимальний порядок структурування навчальної інформації та її представлення за допомогою мобільних носіїв [1].

Дидактичні властивості технічних засобів навчання поділяються на технічні, технологічні якості об'єкта, тобто його сторони, аспекти, що можуть бути використані в процесі навчання іноземної мови. Будучи інформаційними технологіями, за своєю сутністю, вони несуть величезний

дидактичний потенціал, пропонуючи «розширення інтелектуальної потенції людини на основі оволодіння інформацією і перетворюючи її в знання» [там само].

У свою чергу, способи інтеграції мобільної технології навчання залежать від низки факторів: місце використання (в автономному режимі навчання, в аудиторії/класі або на дистанційному курсі); частота застосування (курс повністю побудований на мобільних технологіях, або їх одинична інтеграція в навчальний процес); чи будуть використовувати тільки навчальні мобільні додатки (pull content) або вони будуть створюватися (push content); чи будуть застосовувати особисті мобільні пристрої учнів, або вони будуть надані навчальним закладом [там само].

У рамках теоретично вагомих положень сучасної педагогічної науки пропонуються розглядати наступні психолого-педагогічні умови навчання учнів на основі мобільних пристроїв:

1. Мотивація учнів використовувати мультимедійні технології в процесі вивчення іноземної мови. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває розвиток навчальної мотивації як особливого виду, що включений у навчальну діяльність. Вона має такі характеристики: спрямованість, динаміка, стійкість.

2. Наявність системи вправ, тобто використання смартфонів на уроках іноземної мови має бути доречним і підкріплюватися вправами.

3. Інформаційно-комунікаційна технологічна компетентність учнів і вчителя іноземної мови. Відразу ж необхідно відзначити, що на відміну від інформаційно-комунікаційної технологічної компетентності учнів, інформаційно-комунікаційна технологічна компетентність учителя характеризується вищим рівнем усвідомленості необхідності її формування [6].

Термін інформаційно-комунікаційної технологічної компетентності розуміємо як «здатність використовувати навчальні Інтернет-ресурси, соціальні сервіси Веб 2.0 та інші інформаційно-комунікаційні технології з метою формування мовних навичок і розвитку мовленнєвих умінь під час навчання іноземної мови та культури країни досліджуваної мови» [4].

Серед переваг використання мобільних пристроїв і технологій С. Тітова та інші дослідники виділяють: швидкий доступ до навчального матеріалу в будь-який час і в будь-якому місці; постійний зворотний зв'язок; облік індивідуальних особливостей того, хто навчається; підвищення мотивації учнів; організація автономного навчання [10].

Погоджуючись з Н. Голіциною, Н. Половніковою, виділяємо наступні особливості та можливості використання мобільних пристроїв: свобода переміщення учасників освітнього процесу, вихід освітнього процесу за рамки кабінету, школи; економічна ефективність: необхідність персонального комп'ютера і паперової навчальної літератури, мультимедійність інформації сприяє кращому засвоєнню й

запам'ятовуванню матеріалу, підвищуючи інтерес до освітнього процесу [2].

І. Роберт виділяє низку факторів негативного впливу цифрових технологій на процес навчання. До таких, перш за все, треба віднести «інформаційну перенасиченість» того, хто навчається, що виникає при надмірному безконтрольному використанні інформації, при її хаотичному пошуку, без заздалегідь виділених і зафіксованих ознак (ключових слів) [7].

Отже, до методичних аспектів навчання з використанням мобільних пристроїв можна віднести: включення різноманітних джерел інформації, що призводить до збільшення форм організації навчальної діяльності; створення інтерактивної ситуації за допомогою різних функцій мобільних пристроїв і додатків в основних видах навчальної діяльності.

Варто зазначити, що дослідники m-learning розкривають можливості мобільних пристроїв навчання:

- 1) голосовий супровід;
- 2) технологія може бути використана для вивчення іноземної мови, відпрацювання вміння ораторства, прослуховування літератури тощо;
- 3) графічні та відеоілюстрації. Вони мають величезний потенціал мультимедійного супроводу навчання та мають перевагу, коли графічний матеріал забезпечує ілюстрацію текстових повідомлень, алгоритмів і способів діяльності;
- 4) завантажувальні програми. Достатній обсяг пам'яті забезпечує можливість завантаження і встановлення програм, за допомогою яких створюється новий навчальний простір [15].

Погоджуємося з точкою зору Дж. Траклера, який описує ефективність використання мобільного навчання, а саме смартфонів у змішаному навчанні, тобто за якого традиційні технології навчання є доцільним поєднувати з інноваційними технологіями дистанційного, електронного та мобільного навчання. Дане поєднання уможливує створення гармонійного поєднання як теоретичного, так і практичного складників процесу навчання [18].

Говорячи про використання смартфонів на уроках іноземної мови, Н. Карєва справедливо приділяє значну увагу таким підкастам як *British Council, Voice America, ESL*, де крім текстових версій (транскриптів), додаються завдання на перевірку розуміння мови [3]. Далі виокремлюється ресурс *Listen to English Learn English*, який включає завдання на вживання слів і виразів, а також підкасти на країнознавчі теми. На сайті викладені самі статті, що забезпечують підтримку для слухачів. Крім того, сайт *Better at English* буде цікавий для учнів, оскільки на ньому представлено багато цікавих, живих автентичних аудіотек, що включають ідіоми й сленг. Відомо, що молоді люди прагнуть, у першу чергу, вивчити ідіоми і сленг, який так характерний для спілкування. Для тих, хто навчається, які хочуть підвищити академічний рівень словникового запасу, Н. Карєва пропонує звернутися до сайту *CNN Student News* (новини) [там само].

Вважаємо, що за допомогою смартфонів використання цих сайтів буде ефективним, зокрема для навчання аудіювання. Цікавим є використання смарт-навчання під час методики «Flipped Classroom» або перевернутий клас, за умови цієї методики учень самостійно прослуховує та переглядає відеоурок із вивченням додаткових джерел і з подальшим обговорюванням нових понять та ідей під час заняття. За І. П'янківською, перевернуте навчання дозволяє створити середовище під час заняття: для збільшення інтеракції та часу для індивідуального спілкування між учнями та вчителем; де учні несуть відповідальність за власне навчання; де вчитель є помічником і радником; де поєднуються пряме навчання і конструктивістський підхід до навчання тощо [5].

Резюмуючи наведене в проаналізованих дослідженнях, О. Тарнопольський виділяє такі сфери використання аудіо- та відеоматеріалів в освітньому процесі з іноземної мови:

1. Навчання аудіювання.

2. Створення стимулів для говоріння на основі сприйнятої інформації – наприклад, коли, проглянувши «німий» відеофільм або діафільм, ті, хто навчаються, на основі власної фантазії намагаються відтворити можливі розмови у побачених ситуаціях, розповісти, про що взагалі йшлося у фільмі, відтворити сюжет тощо.

3. Усі наведені види аудіо- та відеоматеріали можуть слугувати відправною точкою для написання різних видів письмових робіт: есе, творів, рефератів, сценаріїв, коротких оповідань тощо.

4. Аудіоматеріали можуть бути використані для виконання некомунікативних вправ, а також умовно-комунікативних вправ [9].

Отже, підсумовуючи сказане вище, вбачаємо переваги використання смартфонів під час вивчення іноземної мови у закладах загальної середньої освіти, саме смарт-технології є основою підвищення мотивації щодо вивчення іноземної мови та, крім цього, технології надають перевагу як учителям, так і учням, як під час освітнього процесу, так і поза ним.

Висновок. Упровадження мобільного навчання сприяє реалізації особистісно-орієнтованого навчання іноземної мови, вдосконаленню науково-дослідних умінь учнів, а також розвитку навичок роботи в командах і співпраці, що сприятиме формуванню іншомовної комунікативної компетентності школярів.

Перспективою дослідження цієї теми є детальніше вивчення різновидів мобільних додатків, їхніх можливостей і розроблення методики практичного використання на уроках іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Бескровный И. Homo Mobiles: шаг в сторону матрицы. *E-Learning World*. 2004. № 4. С. 25–31.
2. Голицына И. Н., Половникова Н. Л. Мобильное обучение в современном образовании. *Школьные технологии*. 2011. № 4. С. 241–255.

3. Карева Н. В. Использование аутентичных аудио и видео материалов для повышения мотивации изучения иностранного языка. *Науковедение*. 2014. № 3 (22). С. 140.
4. Куклев В. А. Сущностные характеристики мобильного обучения как педагогической инновации. *Мир науки, культуры и образования*. 2008. № 5. С. 204–207.
5. П'янківська І. В. Застосування технології «переверненого навчання» у викладанні дисципліни «Лексичний менеджмент». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2016. Вип. 60. С. 52–56.
6. Погуляев Д. В. Возможности применения мобильных технологий в учебном процессе. *Информатика*. 2006. № 5. С. 80–84.
7. Роберт И. В. Развитие информатизации образования на основе цифровых технологий: интеллектуализация процесса обучения, возможные негативные последствия. *Наука о человеке: гуманитарные исследования*. 2017. № 4 (30). С. 65–71.
8. Семериков С. О. Теоретико-методичні основи фундаменталізації навчання інформатичних дисциплін у вищих навчальних закладах: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. Київ, 2009. 536 с.
9. Тарнопольський О. Б. Методика викладання іноземних мов та їх аспектів у вищій школі: підручник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2019. 256 с.
10. Титова С. В., Авраменко А. П. Мобильное обучение иностранным языкам: учеб. пособ. Москва, 2013. 224 с.
11. Bates T. National strategies for e-learning in post-secondary education and training. UNESCO, 2001. 132 p.
12. Hashemi M., Azizezhad M., Najafi V., Nesari A. What is Mobile Learning? Challenges and Capabilities. *Procedia – Social And Behavioral Sciences*. 2011. № 30. P. 2477–2481.
13. Hockly N. Mobile learning. *ELT J.: English Language Teaching J.* 2013. № 67 (1). P. 80–84.
14. Hulme A. Smart Devices or People? A Mobile Learning Quandary. *International Journal of Learning and Media*. 2014. Vol. 4, № 3–4. P. 73–77.
15. Ivanov Sasa. New technologies approach to E-learning / Sasa Ivanov, Branimir Djordjevic, Dragisa Stanujkic. UNITECH-09: International scientific conference (Bulgaria, Gabrovo, 20-21 november 2009). Proceedings. Gabrovo: University publishing house «V. Aprilov», 2009. Vol. III. P. 469–474.
16. Kinash S., Kordyban R., Hives L. What mobile learning looks like. *Education technology solutions*. 2012. № 49. P. 55–56.
17. Strasser Th. Mobiles Lernen im DaF-Unterricht Smartphones, Tablets und Co. URL: <https://www.goethe.de/spr/mag/20744244.html>.
18. Traxler J. Current State of Mobile Learning. *Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training*. 2009. URL: <http://www.aupress.ca/index.php/books/120155>

References

1. Beskrovny, I. (2004). Homo Mobiles: Shag v storony matritsy [Homo Mobiles: a step towards the matrix]. *E-Learning World*, 4, 25-31 [in Russian].
2. Holytsyna, Y. N., & Polovnykova, N. L. (2011). Mobylnoe obuchenye v sovremennom obrazovanii [Mobile learning in modern education]. *Shkolnye tekhnologii [School technology]*, 4, 241-255 [in Russian].
3. Kareva, N. V. (2014). Ispolzovanye avtentychnykh audio i video materyalov dlia povysheniya motyvatsyy yzucheniya ynostrannogo yazyka [The usage of authentic audio and video materials to increase the motivation for learning a foreign language]. *Naukovedeniye [Science]*, 3 (22), 140 [in Russian].
4. Kuklev, V. A. (2008). Sushchnostnye kharakterystyky mobylnoho obuchenya kak pedahohycheskoi ynnovatsyy [Essential characteristics of mobile learning as a pedagogical innovation]. *Mir nauki, kul'tury i obrazovaniia [The world of science, culture and education]*, 5, 204-207 [in Russian].
5. Piankovska, I. V. (2016). Zastosuvannya tekhnolohii «perevernenoho navchannia» u vykladanni d ystyplyny «Leksychnyi menedzhment» [Application of the technology of «inverted learning» while teaching the subject «Lexical Management»]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia» [Scientific Notes of Ostroh Academy National University]*, 60, 52-56 [in Ukrainian].
6. Pohuliaev, D. V. (2006). Vozmozhnosti prymereniya mobylnykh tekhnolohiy v uchebnom protsesse [Possibilities of using mobile technologies in the educational process]. *Informatika [Informatics]*, 5, 80-84 [in Russian].
7. Robert, Y. V. (2017). Razvytye informatyzatsyy obrazovaniya na osnove tsyfrovyykh tekhnolohiy: yntellektualyzatsiya protsesa obuchenya, vozmozhnye nehatyvnye posledstviya [Development of informatization of education based on digital technologies: intellectualization of the learning process, possible negative consequences]. *Nauka o cheloveke: gumanitarnye issledovaniia [The Science of Person: Humanitarian Researches]*, 4 (30), 65-71 [in Russian].
8. Semerikov, S. O. (2009). *Teoretyko-metodychni osnovy fundamentalizatsii navchannia informatychnykh dystsyplin u vyshchykh navchalnykh zakladakh [Theoretical and methodological bases of fundamentalization of teaching]*

- computer science subjects in higher educational institutions]. (D diss.) Kyiv: National Pedagogical Dragomanov University [in Ukrainian].
9. Tarnopolskyi, O. B. (2019). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov ta yikh aspektiv u vyshchii shkoli [Methods of teaching foreign languages and their aspects in higher education]*. Dnipro [in Ukrainian].
 10. Tytova, S. V., & Avramenko, A. P. (2013). *Mobylnoe obuchenye inostrannym yazykam [Mobile learning of foreign languages]*. Moskva [in Russian].
 11. Bates, T. (2001). *National strategies for e-learning in post-secondary education and training*. UNESCO.
 12. Hashemi, M., Azizinezhad, M., Najafi, V., & Nesari, A. (2011). What is Mobile Learning? Challenges and Capabilities. *Procedia. Social And Behavioral Sciences*, 30, 2477-2481.
 13. Hockly, N. (2013). Mobile learning. *ELT J.: English Language Teaching J*, 67 (1), 80-84.
 14. Hulme, A. (2014). Smart Devices or People? A Mobile Learning Quandary. *International Journal of Learning and Media*, 4, 3-4, 73-77.
 15. Ivanov, Sasa. (2009). New technologies approach to E-learning. *UNITECH-09: International scientific conference (Bulgaria, Gabrovo, 20-21 November 2009)*. Proceedings (Vol. III. pp. 469-474) Gabrovo: University publishing house «V. Aprilov».
 16. Kinash, S., Kordyban, R., & Hives, L. (2012) What mobile learning looks like. *Education technology solutions*, 49, 55-56.
 17. Strasser, Th. (2021). *Mobiles Lernen im DaF-Unterricht Smartphones, Tablets und Co*. Retrieved from <https://www.goethe.de/de/spr/mag/20744244.html>.
 18. Traxler, J. (2009). Current State of Mobile Learning. *Mobile Learning: Transforming the Delivery of Education and Training*. Retrieved from <http://www.aupress.ca/index.php/books/120155>.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 14.03.2022